

GİDERAYAK

AHMET CEMAL

2.
BASKI

Ahmet Cemal
GİDERAYAK

© 2004, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2004
2. basım: Ağustos 2017, İstanbul
Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18
Topkapı, İstanbul
Sertifika No: 12584

ISBN 978-975-07-0418-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com/9789750704185
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 31730

Ahmet Cemal
GİDERAYAK

DENEME

**AHMET CEMAL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
DİĞER KİTAPLARI**

DOKUNMAK / *öykü*
ŞEREF BEY ARTIK BURADA YAŞAMIYOR / *deneme*
SANAT ÜZERİNE DENEMELER / *deneme*
BİZİ YAŞATANLAR VE ÖLDÜRENLER / *deneme*
İNSANA DÖNMEK / *deneme*
OYNAMAK VARKEN / *deneme*
KIYIDA YAŞAMAK / *roman*
LANETLENMİŞ AĞUSTOSBÖCEKLERİ / *deneme*
ÖNCE ŞAİRLERİ YAKTILAR / *deneme*

AHMET CEMAL, 1942'de doğdu. St. Georg Avusturya Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede bir süre asistanlık yaptı. İstanbul'daki Avusturya Kültür Ataşeliği'nde çalıştı. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde çeviri dersleri verdi. *Yeni Ufuklar*, *Varlık*, *YAZKO Edebiyat*, *Gergedan*, *Argos* ve *Milliyet Sanat* dergilerinde yazdı. 1980'de Mustafa Kemal Ağaoglu tarafından kurulan Yazarlar ve Çevirmenler Yayın Üretim Kooperatifi'nde (YAZKO) genel yayın koordinatörü olarak çalıştı. Aynı yerde *YAZKO Çeviri Dergisi*'ni kurdu ve yönetti. Anadolu Üniversitesi'nde 19 yıl süreyle, lisans, lisansüstü ve doktora eğitimi düzeyinde olmak üzere, İletişim Bilimleri Fakültesi'nde Sanat Tarihi, Estetik, Kültür Tarihi, Metin Yazımı ve Metin Çözümleme, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Temel Sanat Kavramları, Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nde de Dünya Tiyatro Tarihi, Çağdaş Tiyatro, Tiyatro Edebiyatı ve Tiyatro Estetiği derslerini verdi. İstanbul ve Mimar Sinan üniversitelerinin tiyatro bölümlerinde Dünya Tiyatro Tarihi ve Tiyatro Edebiyatı derslerini üstlendi. Bahçeşehir Üniversitesi'nde beş yıl boyunca Antikçağ'dan Günümüze Eleştirel Düşüncenin Tarihi, Edebiyat ve Eleştirel Düşünce ve Estetik ve Temel Sanat Kavramları derslerini verdi. Ingeborg Bachmann, Walter Benjamin, Bertolt Brecht, Hermann Broch, Elias Canetti, Paul Celan, Ernst Fischer, E.H. Gombrich, Goethe, Friedrich Hölderlin, Franz Kafka, Heinrich v. Kleist, Georg Lukács, Robert Musil, Friedrich Nietzsche, E.M. Remarque, Novalis, R. M. Rilke, Anna Seghers, Manès Sperber, Georg Trakl ve Stefan Zweig'in çeşitli eserlerini Türkçeye çevirdi. Deneme ve makaleleri *Yaşamdaki Çevirdiklerim*, *Odak Noktasın-*

da Yaşananlar, Şeref Bey Artık Burada Yaşamıyor, Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler, Aradığımız Tiyatro, Oynamak Varken, Sanat Üzerine Denemeler, Okuyan Gençliğe Mektuplar, İnsana Dönmek, Giderayak, Lanetlenmiş Ağustosböcekleri ve Önce Şairleri Yaktılar başlığıyla kitaplaştı. Şiirleri Geçmiş Bir Dua Kitabından adıyla yayımlandı. Kıyıda Yaşamak başlıklı bir romanı ve Dokunmak başlıklı bir hikâye kitabı var. 1988 yılında Türk kültürüne yaptığı hizmetler nedeniyle Anadolu Üniversitesi Senatosu tarafından kendisine fahri doktora unvanı verildi. 2010 yılında Avusturya Cumhurbaşkanı tarafından Avusturya Federal Cumhuriyeti Altın Liyakat Nişanı'na layık görüldü. Aynı yıl, Türkiye Cumhuriyeti ve Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından ilk kez düzenlenen Tarabya Çeviri Ödülleri çerçevesinde, Almancadan Türkçeye çeviri dalında büyük ödülü aldı. Lanetlenmiş Ağustosböcekleri başlıklı deneme kitabıyla 2012 yılında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından verilen Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Aynı yıl Dil Derneği tarafından kendisine Türk Dil Kurumu'nun 80. kuruluş yıldönümü nedeniyle ve Türk diline katkılarından ötürü Onur Ödülü verildi. 2013 yılında TÜYAP tarafından on sekizincisi düzenlenen İzmir Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi. 2014 yılında ise Hermann Broch'tan yaptığı Vergilius'un Ölümü başlıklı roman çevirisiyle Avusturya Devlet Çeviri Ödülü'ne layık görüldü. 2017'de İstanbul'da öldü.

İÇİNDEKİLER

Önsöz Yerine	9
--------------------	---

GÜNLERDEN KALANLAR

Cumhuriyet Kültürü ve İlk Dönem Çeviri Hareketleri.....	13
Mustafa Kemal Gibi Bir Sevgi Kültürü	20
Üniversite Diye Bir Kent: Eskişehir	23
Parçalanmış Düşünce	31
Avrupa Serüveninin Öteki Yüzü	34
Bir Hedef Saptırmanın Bedeli	37
Bendeki Memet Fuat	40
Kültürel Kimlik	42
Kültürel Kimliksizliğimizin Çifte Kökeni	45
Savaşa Hayır, Peki Ya Ulusal Onura?	48
Bush ve Tiranizmin Çözümlemesi.....	52
Bir Düşün Getirdikleri	55
Dünya Sahnesinde Batılı Olmanın Utancı	57
Büyük Kapan	60
Barış İçin Çeviriler.....	63

Eski Dostların Arasında	71
Bir İmecenin Öyküsü: Mehmet ve Sema Rifat.	74
Şahane Tembellerin Ülkesi.	77
Falih Rıfki Atay'ın <i>Çankaya</i> 'sı ve Atatürk	80
Bir Suskunluk Daha: Tomris Uyar....	85
Sokrates, Bizler İçin Ölmedi mi?	88
Dostluklar ve Ortamlar... ..	91
Sıradan Yaşamlar	94
Gelenek Bekçiliği, Sıradanlık ve Yaratıcılık	97
Ben'in Savaşımı ve Yıkımı	100
Cumhuriyet'ten Sonra Kaçırılan Büyük Fırsat	103

YİNE SANAT..

Sanatın Eğitimi Üzerine Notlar	109
Tiyatroda “Şimdiki Zaman” ve Tarih	114
Özel Tiyatrolar Nasıl Yaşayacak?	117
Aldatıcı Bir Söylem: “Sanat Dünyası”	121
Sanatta Şimdiki Zaman Üzerine Bir Deneme	124
Sanatta “Nedir” ve “Nasıl” İlişkisi	127
Tiyatro, Oyun ve Oyuncu	130
Tiyatro ve Edebiyat Kültürü.	134
Kimlik, Kültür ve Tiyatro	138
“Bilerek” Doğan Kuşaklar	143
Somutunuz Var mı ki, Soyutunuz Olsun?	146
Sanatın Malı mı, Malın Sanatı mı?	149
Sanatçının Gücü	152
Nasıl Bir Tiyatro İstemeliyiz?	155
Sanatta Arayış ve ‘Eser Olamamış Ürünler’ Kategorisi	165
Sevgi Kültürü... ..	169

ÖNSÖZ YERİNE

Sanırım ilk kez bir kitabımın başlığını içindeki yazı başlıkları arasından seçmek yerine, serbestçe koyuyorum. Bu başlığın hesabını verme zorunluluğunu duymam, belki biraz da bu yüzden.

“Giderayak” ile ne koyu bir karamsarlığı, ne de bir kararı dile getirmeyi amaçladım. Bu başlık tümüyle, “Belki de bundan sonra “Giderayak” başlığını koyacak fırsatı bulamayabilirim,” gibi bir düşünceden kaynaklandı – insan yaşı, normal yaşam süresinin yarısını, hatta üçte ikisini çoktan geride bıraktıysa eğer, böyle düşüncelerinden ötürü karamsarlıkla suçlanmamalı.

Özellikle son yıllarda, hem bedenimle, hem de ruhsal yapımın özellikleriyle çok sağlam bir diyalog içerisinde olduğumu sıkça algılıyorum. Altmış iki yılı geride bırakmama çok az kala, bedenim bazı açık işaretler veriyor, ben de onları görmezlikten gelmiyorum. Bunlar –en azından hissedebildiğim kadarıyla– şimdilik ciddi hastalıkların işaretleri değil; ama bedenim, sağlık bağlamında bundan böyle bir şeylerin şimdiye kadar olduğu gibi gitmeyeceğini bana anlatma çabasında ve ben onun söylemek istediklerini anlıyorum.

Uzun ve zahmetli tedavileri göze alarak yaşamımı uzatmak gibi bir amacım hiçbir zaman olmadı. “Ne pahasına olursa olsun yaşamak” diye bir şeyi de herhangi bir zaman amaçlamış olduğumu anımsamıyorum. Hem karınca kararınca, bugüne kadar epey bir şeyler yapmış olduğum kanısındayım. Yıllardır yetiştirmekte olduğum, ders vermekten çok, kendileriyle hep bir imeceyi gerçekleştirmeyi amaçladığım öğrencilerim, kitaplarım bu kanıyı epeydir güçlendirmekte. Elbette ki daha yap-

mak istediklerim var; ama yapamadıklarımından ötürü hayıflanmama gerek olduğunu sanmıyorum. Bu nedenle, sadece bundan böyle daha ne kadar sağlıklı ve çalışma gücümü koruyarak yaşayabileceğimi önemsiyorum, nasıl olursa olsun hayatta ve dünyada kalmayı değil.

Öte yandan ruhsal durumumdan da bazı işaretler alıyorum ve bedenimden gelenlere yaptığım gibi, onlara da kulaklarımı açık tutuyorum. Bir süredir, belki de son noktası, sandığımdan daha geç gelecek bir tükeniş sürecine girmiş olduğumun bilincindeyim. İç dünyamda henüz donma noktasına varmamış bir soğuma var. Algılarım, bana seven insanların giderek azaldığı bir dünyada yaşamakta olduğumu duyuyor – ve sevgi, her zaman benim için, içinde serpilip gelişebileceğim tek iklimdi. O iklimi doya doya paylaştığım en sevdiğim, o birkaç muhteşem insan, artık çoktandır yalnızca anılarımda kaldı. Onların ölümlerinin ardından bir süre, onlardan kalma sevgi mirasından başkalarına pay vermeye çalışırken, bu çabanın beni de yeniden, bütünüyle olmasa bile, biraz yeniden o iklime götürebileceğine inanmıştım. Şimdi, böyle bir yanılısamayı yaşamıyorum. *“Bir dünya güzeli insan ve en sevilen dost”* Cem Serdengeçti’ye, *Bizi Yaşatanlar ve Öldürenler* kitabımın başında şöyle seslenmişim: *“...geçmişin kış soğuklarından birinde, şimdi senin rüzgârlı bir tepesinde uyuduğun bu kentte, son sevdiğim, beni sevdiğim için öldürdüler... Oysa biz, birbirimizi hep yaşatmıştık, anımsıyor musun?”* Birbirimizi hem yaşatmıştık, hem de eşsiz sevmiştik.

Şimdi, o cinayetlerden bu yana, hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağını çoktandır biliyorum.

Zaten olmadı da...

Evet, dediğim gibi, ne pahasına olursa olsun diyerek uzatılmış bir hayatın adayı değilim. O nedenle, ben şimdiden şu “Giderayak” başlığını kullanayım da, ne olur ne olmaz! En azından, sonra aceleye gelmez. Ve ilerde bir zaman yeniden “Giderayak” diyecek fırsatım olsa bile, o zamana kadar yazdıklarım, içerik bağlamında farklı bir Ben’i yansıtmayacak; çünkü Ben, epey zamandır Ben’im...

Kitaplarımda yaşam üzerine yazdıklarımın sanat üzerine yazdıklarımı bir arada derliyorum. Bilinçli olarak. Çünkü yaşamı görmezlikten gelen bir sanatın, insana yakışan bir sanat olabileceğine hiçbir zaman inanmadım.

GÜNLERDEN KALANLAR

CUMHURİYET KÜLTÜRÜ VE İLK DÖNEM ÇEVİRİ HAREKETLERİ

Çeviri olgusunu, kültürler arası bir olgu ve aydınlanmanın çok güçlü bir aracı niteliğiyle değerlendirmek, üstelik bu girişimi devlet eliyle başlatmak ve geliştirmek, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin, kuruluşunun üzerinden henüz on yedi yıl gibi kısa bir süre geçtikten sonra, başardığı en büyük hamlelerden biridir.

Dünyada çeviri etkinliğinin ve edebiyatının tarihine bakıldığında, örgütlü denilebilecek çeviri etkinliklerine rastlayabilmek olasıdır. Ancak bu etkinliğin, devletin kültür ve eğitim politikasının bir parçası kılınması ve devletin, başta parasal olmak üzere, çeşitli destekleriyle yürütülmesi, çok ender bir olaydır.

Türkiye Cumhuriyeti, 1940 yılında işte böyle çok ender bir olayı gerçekleştirebilmiştir. Ancak bu girişim temelleri daha önce, 1939 yılındaki Birinci Neşriyat Kongresi'nde atılmıştır. Milli Eğitim Bakanı, yani o zamanın "Maarif Vekili" Hasan Âli Yücel, Kongre'de şöyle konuşur:

"Garp kültür ve tefekkür camiasının seçkin bir uzvu olmak dileğinde ve azminde bulunan Cumhuriyet Türkiyesi, medeni dünyanın eski ve yeni fikir mahsullerini kendi diline çevirmek

ve âlemin duyuş ve düşünüşü ile benliğini kuvvetlendirmek mecburiyetindedir. Bu mecburiyet, bizi geniş bir tercüme seferberliğine davet ediyor. Bunu nasıl yapacağız? Neleri tercüme etmeliyiz ve hangi sıra ile, nasıl bir yoldan bu işleri başarmalıyız? Bugün, iyi niyetlere rağmen, elde muayyen bir program bulunmayışı yüzünden, bu yolda heba olan emeklere ve paralara acımıyor muyuz?”

Hasan Âli Yücel'in önerisiyle, Neşriyat Kongresi'nde bir Tercüme Encümeni kurulur. Bu encümenin raporunda şu noktalar yer almaktadır:

“Memleketimizin irfan hayatı için tercümenin bugün büyük bir ehemmiyeti olduğu herkesçe malumdur. Tercüme, hem memlekete medeniyet âleminin fikirlerini ve hassasiyetini getirmek, hem de dilimizi zenginleştirmek hususunda hizmet edecektir. Bunun için tercüme işinin bugünkü perişan halinde bırakılmayıp bir usul ve nizam altına alınması muvafık olacaktır.”

Elimizde, bütün bunların ne demek olduğunu çeşitli yönleriyle çok iyi açıklayan, tarihi bir belge var. Önemini göz önünde bulundurarak bu belgeyi yazıma aynen alıyorum. 1940 yılında Hasan Âli Yücel, “Tercüme” mecmuasının 19 Mayıs tarihli birinci sayısına yazdığı önsözde aynen şöyle diyor:

“Medeniyet bir bütündür. Şarkı, garbı, yeni veya eski dünyası şahsiyet farklarıyla bu bütünün birer tezahürü sayılabilir. Biz Türkler, tarihin türlü çağlarında ona yeni unsurlar katmış ve ondan, bizim için yeni olan unsurları hiç taassup göstermeden bol bol almışızdır. Sıklet merkezini Avrupa'da tutmakta olan medeniyet bütününe, Tanzimat ve daha evvelki uyanma devresinden beri Türk Cemiyeti de teveccüh etmiş bulunuyor. Türk münevveri, pek az istisna ile başta Latin âleminin en kuvvetli mümessili Fransız sosyetesine olmak üzere, bilhassa Meşrutiyet'te Cermen âlemi ile de sıkı temasa başlayarak, Avrupa cemiyetini kültür cephesinden tanımaya çalışmıştır.

Kültür tanışkanlığının fikri manzarası, her zaman ve her

yerde, dil ve yazılı eser alışverişi ile olmuştur; bizde de aynı hal vaki oluyor. Tercüme; zihni, fikri ve medeni bir intibak olduğuna göre, gün günden daha mütekâmil bir 'anadiline nakil' hareketi bizde de tekevvün etmiştir. Münevverlerimiz, kendi aralarında verimli bir birleşme yapamadıkları ve bu işlerde başka memleketlerde büyük müessiriyeti olan naşirlerin bilgili önyak oluşlarına imkân bulunmadığı için, tercüme davamız bir türlü rasyonel bir tertibin zincirini takip edemedi. Hususi teşebbüs ve teşekküllerle vücut bulması temenniye çok layık olan bu büyük kültür davasının devlet eline intikali, bu sebeplerle bir zaruret olmuştur.

Maarif Vekilliği'nin tercüme işi ile ciddi surette meşgul olması, bu hareketin devlet kadrosu dışında inkişafına bir başlangıç olmak içindir. Bir asırdır nice nice eserleri tercüme ve basma için emek verildiği halde, dünya şaheserlerinden başlıcalarının milli kütüphanemizde bulunmayışı, gelişigüzel çalışıldığının en kuvvetli, fakat en acıklı bir delilidir.

Neşriyat Kongresi'ni topladığımız zaman, diğer ana kültür meseleleri içerisinde, tercüme işini de bir programa bağlamak, başlıca düşüncelerimizdendi. Maarif Vekilliği, Kongre'nin verdiği direktifler dahilinde, tercüme işinin organizasyonunu kurmaya muvaffak oldu; davamıza yardımını ve emeğini katan arkadaşlarıma teşekkür etmeyi borç bilirim.

Tercüme, bizim nazarıımızda, mekanik bir nakil hareketi değildir. Herhangi bir eser, anadile geçirilmiş sayılabilmek için bu işi yapanın, müellifin zihniyetini benimsemesi, daha doğrusu müellifin mensup olduğu cemiyetin kültür ruhuna gerçekten nüfuz etmesi lazımdır. Böyle olunca da o cemiyetten alacağı mefhumlarla kendi cemiyetinin fikir hazinesini zenginleştirmesi tabiidir. Bunun içindir ki anadilimizin, bu inzıbatlı fikir çalışmaları ile, yepyeni tekâmül imkânları kazanacağına inanmaktayız. Her anlayış bir yaratma olduğuna göre, iyi bir mütercim, büyük bir müellif kıymetindedir.

Muayyen kitapların tercümesi teşebbüsü yanında bizzat tercümenin ne olduğu ve nasıl olması lazım geleceği hakkında bizden başka milletlerin bu hususta neler yaptıklarını da görüp göstererek tercüme işine bir istikamet ve hız vermeyi ihmal etme-

dik. Tercüme mecmuasını bu maksatla Türk münevverine takdim ediyoruz ve kendilerini bu vasıfta sayanları bize yardıma davet ediyoruz.

Maarif Vekili
Hasan Âli YÜCEL”

Bu önsözle, 19 Mayıs 1940 tarihinde aylık bir dergi olarak çıkmaya başlayan *Tercüme mecmuası* –sonlara doğru bazı aksamalarla– 87 sayı çıktıktan sonra 1966’da yayın hayatına son verdi.

Hasan Âli Yücel’in bir kültür tarihi dersi niteliğindeki bu önsözü, aynı zamanda genç Türkiye Cumhuriyeti’nin nasıl bir uygarlık ve aydınlanma anlayışını paylaştığını göstermesi bakımından da çok önemlidir. Mustafa Kemal Atatürk’ün, kurucusu olduğu cumhuriyet için saptadığı “çağdaş uygarlık düzeyine erişme, hatta onu aşma” hedefi, Hasan Âli Yücel’in, “*Medeniyet bir bütündür*” söylemiyle tam bir uyum içersindedir. Uygarlık bağlamında Batı ve Doğu diye bir ayırım yapılmamakta, uygarlık bir bütün olarak düşünülmemekte ve “*Şarkı, garbı, yeni veya eski dünyası şahsiyet farklarıyla bu bütünün birer tezahürü*” sayılmaktadır.

1940 yılında, o zamanki Maarif Vekâleti bünyesinde kurulan “*Tercüme Bürosu*”, çağdaş uygarlık düzeyini yakalama hedefine, üstlendiği iki görevle katkıda bulunacaktı. Bu görevlerden biri, yukarıda belirtildiği gibi, bir *Tercüme* dergisi çıkartmak; ikincisi de Doğu’nun ve Batı’nın artık insanlığın kültür mirası olmuş klasiklerini dilimize çevirmek ve devletin olanaklarıyla yayınlamaktı. “*Dünya Edebiyatından Tercüme*ler” başlığıyla yayınına başlanan bu kitaplar için Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, 1.8.1941 tarihini taşıyan ve kitapların başında yer alan kısa yazısında şöyle demektedir:

“Eski Yunanlılardan beri milletlerin sanat ve fikir hayatında meydana getirdikleri şaheserleri dilimize çevirmek, Türk milletinin kültüründe yer tutmak ve hizmet etmek isteyenlere en kıymetli vasıtayı hazırlamaktır. Edebiyatımızda, sanatlarımız-

da ve fikirlerimizde istediğimiz yüksekliği ve genişliği bol vasıtalar içinde yetiştirmiş olanlardan beklemek, tabii yoldur. Bu sebeple tercüme külliyyatının kültürümüze büyük hizmetler yapacağına inanıyoruz.”

Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel de 23 Haziran 1941 tarihli ve bu kitaplar için kaleme aldığı bir önsözde şu düşüncelere yer vermiştir:

“Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet davamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde, düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olmayacaktır...”

*Çok yönlü edebiyatçı
Ahmet Cemal, kültür
hayatımıza unutulmaz
katkılar yapmıştır.*

“Kitaplarımda yaşam üzerine yazdıklarımla sanat üzerine yazdıklarımla bir arada derliyorum. Bilinçli olarak. Çünkü yaşamı görmezden gelen bir sanatın insana yakışan bir sanat olabileceğine hiçbir zaman inanmadım.”

Ahmet Cemal, yalnızca bir öğretim üyesi olarak değil, yazdıklarına bütün insani yönlerini yansıtan usta bir edebiyatçı olarak da kaleme almış *Giderayak*'i. Kişi, yaşadığı topluma kendinden bir şeyler bırakmalı; yeryüzünde bırakılmış her iz, eninde sonunda insanlığın ortak kültürel mirasına eklenir; sorumlu aydın bu mirasa sahip çıkar. Ahmet Cemal, geniş bir alanı kapsayan yazılarında bunu vurguluyor. Cumhuriyet'in çeviri atılımından üniversitelerin sorunlarına, kentlilik bilincinden savaşa karşı girişimlere kadar uzanıyor yelpazesi. Ülkemizin gündemini oluşturan konular, görülüyor ki aslında bir çırpıda çözümlenip anlaşılacak gibi değil. Yaşadığımız çağı anlayabilmek için sahip olduğumuz mirası gözden geçirmeli, kendimize ve çevremize sorular sormalıyız.

